EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 17.1.2018
COM(2018) 24 final

2018/0008 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU SOOVITUS

võtmepädevuste kohta elukestvas õppes

(EMPs kohaldatav tekst)

{SWD(2018) 14 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Euroopa ühiskonnas ja majanduses on toimumas olulised digitaalsed ja tehnoloogilised uuendused ning tööturu ja demograafilise olukorra muutused. Kümme aastat tagasi ei olnud paljusid tänapäevaseid ameteid olemas ja tulevikus luuakse palju uusi tööhõivevorme juurde. Valges raamatus Euroopa tuleviku kohta rõhutab komisjon, et „enamik lastest, kes täna kooliteed alustavad, asuvad tõenäoliselt tööle uut tüüpi ametitesse, mida praegu ei eksisteeri“ ja sellega toimetulek „nõuab suuri investeeringuid oskustesse ning haridus- ja elukestva õppe süsteemide põhjalikku läbivaatamist“.[1]

Haridus ja koolitus on osa lahendusest, mille vahendusel saaks rohkem inimesi inimväärset tööd, nende oskused vastaksid paremini majanduse vajadustele ning tugevneks Euroopa vastupanuvõime. Kiire tehnoloogiline progress toob kaasa muutused ametikirjeldustes ja -nõuetes ning seega peaks elukestev õpe rajanema tööstuse, hariduse, koolituse ja õpikeskkonna vahelisel tugeval koostööl ja sünergial. Samal ajal tuleb haridus- ja koolitussüsteemid viia vastavusse tegelikkusega. Eelkõige ei piisa enam sellest, et noortele õpetatakse konkreetseid oskusi või teadmisi, vaid nad peaksid omandama vastupanuvõime, mitmeid laiahaardelisi pädevusi ja muutustega kohanemise võime[2]. Elukestva õppe vajaduse ja väärtuse väljavaade olukorras, kus inimesed omandavad oma elu jooksul üha uusi ja paremini sobituvaid pädevusi, on ilmsem kui eales varem.

Rooma 25. märtsi 2017. aasta deklaratsioonis väljendasid 27 liikmesriigi juhid, Euroopa Nõukogu, Euroopa Parlament ja Euroopa Komisjon oma pühendumist püüelda sellise liidu suunas, „kus noored saavad parima hariduse ja koolituse ning võivad õppida ja leida tööd kogu maailmas“[3].

Meie ühiskond ja majandus toetuvad paljuski kõrgelt haritud ja pädevatele inimestele. Sellised oskused nagu loovus, kriitiline mõtlemine, algatusvõime ja probleemilahendamisoskus mängivad tähtsat rolli tänapäeva ühiskonnas esinevate keerukuste ja muutustega toimetulemisel. Aruteludokumendis üleilmastumise kohta tunnistatakse, et tuleb leida uusi õppimisvõimalusi, samuti paindlikke koolitus- ja haridusmudeleid üha liikuvamaks ja digitaalsemaks muutuvas ühiskonnas, ning aruteludokumendis Euroopa sotsiaalse mõõtme kohta rõhutatakse elustandardite säilitamiseks vajalike oskuste ja pädevuste omamise tähtsust.[4] Kliimamuutused ja ökoloogiliste ressursside piiratus koos majandusliku ja sotsiaalse ebavõrdsusega tähendab seda, et kestlik areng on kogu inimtegevuse seisukohast oluline probleem.[5]

Nagu komisjoni teatises „Euroopa identiteedi tugevdamise kohta hariduse ja kultuuri kaudu“ rõhutati,[6] peaks Euroopa haridusruum soodustama õppijate, haridus- ja koolitusjuhtide ning haridus- ja koolitusasutuste koostööd ja omavahelist liikuvust ja õpirännet. See tõdemus põhineb kõikide liikmesriikide ühistel huvidel rakendada hariduse ja kultuuri täielikku

---

1 Euroopa Komisjon (2017), Valge raamat Euroopa tuleviku kohta, https://ec.europa.eu/commission/white-paper-future-europe-reflections-and-scenarios-eu27_et

2 Valge raamat Euroopa tuleviku kohta, vt joonealune märkus 1.

3 Rooma deklaratsioon, 25. märts 2017, http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/03/25-rome-declaration/

4 Euroopa Komisjoni aruteludokument üleilmastumise ohjamise kohta (2017), https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-harnessing-globalisation_et

5 Euroopa Poliitilise Strateegia Keskuse strateegiline märgukiri (13/2016) töö tuleviku teemal; Nõukogu järeldused säästva arengu alase hariduse kohta, november 2010, https://ec.europa.eu/epsc/file/strategic-note-13-future-work_et

6 Komisjoni teatis Euroopa identiteedi tugevdamine hariduse ja kultuuri kaudu – Euroopa Komisjoni panus ELi juhtide kohtumisse Göteborgis 17. novembril 2017, COM(2017)673

potentsiaali töökohtade loomise, sotsiaalse õigluse, kodanikuaktiivsuse ja Euroopa identiteedi arendamisel kogu selle mitmekesisuses. Sellega vastatakse Euroopa tööturu suurenenud liikuvusele, vajadusele suurendada keeleõppe, digioskuste, ettevõtlusalaste pädevuste ja ning teadus, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika (STEM) pädevustega seotud investeeringuid. Muu hulgas palus Euroopa Ülemkogu oma 2017. aasta detsembri järelmeetmetes, et analüüsitaks võimalikke meetmeid, mis käsitlevad digiülemineku, küberturvalisuse, meediapädevuse ja tehisintellekti oskustega seotud probleeme ning vajadust kehtestada hariduse ja koolituse suhtes kaasav, elukestval õppel põhinev ning uuendustest juhinduv lähenemisviis[7].

Selges kontrastis selliste nõuetega näitavad OECD viimatise PISA uuringu andmed, et Euroopa Liidu (EL) ühel viiest õpilasest on ebapiisav pädevus lugemises, matemaatikas või loodusteaduses.[8] Muret tekitav on see, et ajavahemikul 2012–2015 on haridusalane edasijõudmine ELis tervikuna veelgi halvenenud. OECD täiskasvanute oskuste 2012. aasta uuringus (PIAAC) osalenud riikides omab 4,9–27,7 % täiskasvanutest vaid kõige madalama taseme kirjaoskust ning 8,1–31,7 % vaid kõige madalama taseme arvutusoskust. [9]

Lisaks sellele on 44 %-l ELi elanikkonnast vähe digioskusi ja 19 %-l puuduvad need üldse,[10] seda vaatamata tõsiasjale, et tehnoloogiliste ja digitaalsete muutuste kiirus mõjutab meie majandust ja ühiskonda süvitsi. Majanduse kiire digitaalne ümberkujundamine tähendab seda, et peaaegu kõigi ametite jaoks, aga ka osalemiseks ühiskonnaelus üldisemalt, on vaja teatavaid digioskusi. Tänapäeval on digioskused sama elutähtsad kui kirjaoskus ja arvutusoskus ning seepärast vajab Euroopa digitaalselt pädevaid inimesi, kes on võimelised peale tehnoloogiate kasutamise neid ka uuendama ja nende kasutamist juhtima.

Euroopa sotsiaalõiguste sammas sätestab esimese põhimõttena õiguse kvalitatiivsele ja kaasavale haridusele, koolitusele ja elukestvale õppele[11]. Edukaks ühiskonnas ja tööturul osalemiseks vajalike pädevuste puudumine suurendab töötuse, vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse riski. See takistab kaasavat ja kestlikku majanduskasvu ning pärsib ka tööstuse konkurentsi- ja uuendusvõimet. Uuringute kohaselt käib kirja- ja arvutusoskuse ning ka digioskuse põhialuste täiustamine käsikäes laiapõhjaliste võtmepädevuste omandamisega; eelkõige on see otseselt seotud isikliku arengu ning õpi- ja kodanikupädevuse arenguga[12].

Aastal 2006 võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu soovituse võtmepädevuste kohta elukestvas õppes[13]. Selles soovitati liikmesriikidele, et nad töötaksid elukestva õppe strateegiate osana välja selle, kuidas muuta võtmepädevused kättesaadavaks kõikidele inimestele. Samuti määratleti lisana esitatud dokumendis „Võtmepädevused elukestvas õppes – üleeuroopaline lähteraamistik“ need pädevused, mida vajavad kõik inimesed, et tagada eneseteostus ja -areng, tööhõive, sotsiaalne kaasatus ja kodanikuaktiivsus. Liikmesriikidel paluti kasutada lähteraamistikku, tagamaks, et nii formaalharidus kui ka koolitused annavad kõikidele noortele vahendid võtmepädevuste arendamiseks tasemeni, mis valmistab nad ette täiskasvanueluks, ning et täiskasvanutel oleks võimalik arendada ja ajakohastada oma võtmepädevusi kogu elu jooksul.

---

7 Euroopa Nõukogu järeldused 14. detsembri 2017. aasta kogunemisel, EUCO 19/17

8 OECD (2016), PISA 2015. aasta tulemused, https://www.oecd.org/pisa/pisa-2015-results-in-focus.pdf ; Euroopa Komisjon (2016), PISA 2015: ELi saavutused ja esialgsed järeldused Euroopa hariduspoliitika kohta https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/pisa-2015-eu-policy-note_en.pdf

9 Euroopa Komisjon (2016). Hariduse ja koolituse valdkonna 81. aasta ülevaade http://ec.europa.eu/education/sites/education/files/monitor2016_en.pdf

10 Euroopa Komisjon (2017), Digitaalarengu tegevuskava tulemustabel 2017, https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-scoreboard

11 Komisjoni teatis Euroopa sotsiaalõiguste samba loomise kohta, COM(2017)250

12 OECD (2015), „Sotsiaalse progressi oskused: sotsiaalsete ja emotsionaalsete pädevuste õpetamise tähtsus, http://www.oecd.org/edu/skills-for-social-progress-9789264226159-en.htm

13 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta soovitus võtmepädevuste kohta elukestvas õppes (2006/962/EÜ)

Alates 2006. aastast on õpetamis- ja õppimisviisid kiiresti arenenud: ulatuslikum tehnoloogiapõhise kaugõppimise kasutamine ja laialdasem liikuvate digitaalseadmetega informaalne õppimine mõjutab pädevuste omandamise võimalusi. Viimase aastakümne kogemused on näidanud, et hariduse-, koolituse- ja õppekeskkonnas tuleks paremini kasutada neid uusi võimalusi, et toetada aktiivselt pädevuste arengut kogu elu kestel. Kõikide õppijate õpikogemusi ja kogu valdkonda tuleb rikastada seeläbi, et tugevdatakse koostööd formaalse ja mitteformaalse õppimise raames. Seda on võimalik saavutada, edendades valdkondadevahelist õppimist, uuringupõhist õppimist, praktikat ja tööpõhist õppimist.

Ettepanekuna esitatud soovituse eesmärk on parandada kõigi inimeste võtmepädevusi kogu nende eluea jooksul ja edendada meetmeid, mis on vajalikud selle eesmärgi saavutamiseks. Selles innustatakse liikmesriike, et nad valmistaksid inimesi ette tööturul toimuvate muutustega toimetulekul ja kodanikuaktiivsuse kasutamisel järjest mitmekesisemas, liikuvamas, digitaalsemas ja üleilmastuvas ühiskonnas ning soodustaksid õppimist kõigis eluetappides. Eelkõige kutsutakse selles üles investeerima põhioskustesse, ettevõtlus- ja digipädevusse, samuti keeleoskusse, et kõigil oleks võimalik ühiskonnas ja majanduses aktiivselt osaleda. Samamoodi kutsutakse üles investeerima STEM-pädevustesse, et kujundada teaduslikku arusaama ja suurendada STEM-põhise karjääri köitvust. Ettepanekuna esitatud soovitus asendab Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt 2006. aastal vastu võetud soovituse võtmepädevuste kohta elukestvas õppes[14]. See:

- toetab Euroopa sotsiaalõiguste samba esimest põhimõtet, rõhutades, et „igaühel on õigus kvaliteetsele ja kaasavale haridusele, koolitusele ja elukestvale õppele, et säilitada ja omandada oskused, mis võimaldavad ühiskonnas täielikult osaleda ja aitavad suunduda edukalt tööturule“, samuti neljandat põhimõtet, tugevdades õigust „saada õigel ajal ja vajadustele vastavat abi, et suurendada tööhõivevõimalusi või väljavaateid töötamaks füüsilisest isikust ettevõtjana“, sealhulgas õigust „saada abi töö otsimisel, koolituseks ja ümberõppeks“;
- toetab Euroopa haridusruumi arengut, leppides kokku võtmepädevustes, mida vajavad kõik õppijad, toetades õppijate õpirännet ja haridustöötajate liikuvust ning toetades eelkõige keeleoskuse arengut, et hõlbustada liikuvust ja koostööd Euroopas;
- toetab ettevõtluspädevuse arengut, et arendada olulisi oskusi ja hoiakuid, sealhulgas loovus, algatusvõime, rühmatöö, riskitaju ja vastutustunne;
- reageerib pädevuste, sh põhioskuste, digioskuste, teadus-, tehnoloogia-, inseneeria- ja matemaatika (STEM) pädevuste osas kehtivate nõuete muutustele ning tõstab esile nende valdkondade pädevuste toetamise meetmed;
- rõhutab kodanikuaktiivsuse, ühiste väärtuste arendamise ja põhiõiguste järgimise rolli;
- võtab arvesse ÜRO juhitud kestlikku arengut toetava hariduse aastakümne järeldusi ja ÜRO seatud kestliku arengu neljandat eesmärki („Haridus 2030“);
- nõustab liikmesriike haridus-, koolitus- ja õpikeskkonna loomisega seonduvalt ning toetab haridustöötajaid pädevuste arendamisel, seades sisse võtmepädevuste arendamise toetamise head tavad;
- aitab kaasa tuleviku hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilise raamistiku kujundamisele, edendades ühiste arusaamade tekkimist võtmepädevuste kohta;

[14] 2006/962/EÜ, vt joonealune märkus 13.

- toetab Euroopa rahastamisallikate nagu Erasmus+, Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid ja Horisont 2020 kasutamist.

Lisatud komisjoni talituste töödokumendis esitatakse täiendavad tõendid varasemate kogemuste kohta seoses 2006. aasta soovituse rakendamisega võtmepädevuste kohta elukestvast õppes, analüüsiga, millega toetatakse uut soovitust võtmepädevuste kohta elukestvas õppes, samuti näidetega olemasolevatest poliitikameetmetest ja projektidest, mis toetavad pädevuste arengut elukestva õppe perspektiivis.

Taust

Võtmepädevused on pädevused, mida vajavad kõik inimesed, et tagada eneseteostus ja areng, tööhõive, sotsiaalne kaasatus ning kodanikuaktiivsus. Need hõlmavad *teadmisi, oskusi ja hoiakuid*, mis ei piirdu üksnes (akadeemiliste) teadmiste mõistega.

2006. aasta dokumendis „Võtmepädevused elukestvas õppes – üleeuroopaline lähteraamistik“ määratletakse kaheksa võtmepädevust:

- emakeeleoskus;
- võõrkeelteoskus;
- matemaatikapädevus ja teadmised teaduse ja tehnoloogia alustest;
- digitaalpädevus;
- õppimisoskus;
- sotsiaalne ja kodanikupädevus;
- algatusvõime ja ettevõtlikkus ning
- kultuuriteadlikkus ja -pädevus.

Pärast lähteraamistiku ja selle aluskontseptsiooni vastuvõtmist on liikmesriigid ja sidusrühmad neid rakendanud ning enamik liikmesriikidest on asjakohased reformid ellu viinud. Need reformid on vägagi erinevad, liikmesriigid on aga aja jooksul võtmepädevuste määratluse kasutusele võtnud. Enim reforme on teostatud kooliharidus es või kutsehariduses ja -õppes. Edusamme on märgatud pigem nende võtmepädevuste puhul, mis on kergesti seostatavad kooli traditsiooniliste „subjektidega“, nagu emakeelne ja võõrkeelne suhtlemine või matemaatikapädevused, kui traditsioonilisi „subjekte“ ületavate pädevuste puhul, nagu õppimisoskus, ettevõtlus või sotsiaal- ja kodanikupädevus[15].

Haridus-, koolitus- ja õpikeskkonnad seisavad silmitsi probleemidega, mis on seotud õpetamise ja õppimise pädevuspõhiste lähenemisviiside kohaldamisega. Õppekava sisu üsna staatilise kontseptsiooni vahetamine õppijale õppeprotsessi ajal arenemiseks vajalike teadmiste, oskuste ja hoiakute dünaamilise mõiste vastu nõuab paradigma muutust hariduses, koolituses ja õppimises, mõjutades selle korraldamise ja hindamise viisi.

Lisaks sellele ei ole pädevusvajadused püsivad, need muutuvad kogu elu jooksul. Koolis omandatud pädevusi tuleb jätkuvalt arendada, et nad oleksid kogu elu jooksul asjakohased; pädevuste ajakohastamine ja uute omandamine, reageerimaks muutuvatele vajadustele, on elukestev protsess. Seepärast tuleb kõigile anda võimalus arendada oma pädevusi kogu eluaja jooksul.

Lisaks soovituses esitatud ajakohastatud dokumendile „Võtmepädevused elukestvas õppes – üleeuroopaline võrdlusraamistik“ antakse seal ka ülevaade headest tavadest, mis toetavad

[15] European Commission (2017) Literature review of reforms related to 2006 European Framework of Key Competences for lifelong learning, https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/key-competences-consultation-2017-strategy_en.pdf

pädevuspõhise lähenemise arengut hariduses ja koolituses, sealhulgas mitteformaalses õppimises ja elukestvas perspektiivis.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas kehtivate sätetega**

Nõukogu ja komisjoni 2015. aasta ühisaruandes hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilise raamistiku (HK 2020) rakendamise kohta kehtestatakse selged prioriteedid, et arendada „asjakohaseid ja kvaliteetseid teadmisi, oskuseid ja pädevusi, mida on arendatud elukestva õppe kaudu ja mille puhul keskendutakse õpitulemustele, et saavutada tööalane konkurentsivõime, innovatsioon, kodanikuaktiivsus ja heaolu“[16].

Komisjoni teatis „Euroopa identiteedi tugevdamine hariduse ja kultuuri kaudu“[17] kutsub üles investeerima inimestesse ja nende haridusse ning tagada, et haridus- ja koolitussüsteemid aitaksid kõikidel õppijatel omandada teadmisi, oskusi ja pädevusi, mida peetakse tänapäeva maailmas oluliseks. See loob ka tugeva ühenduse igaühe vajadustele vastavate pädevuste ja Euroopa haridusruumi loomise vahel.

2006. aasta nõukogu võtmepädevuste soovituse läbivaatamine tehti teatavaks Euroopa uues oskuste tegevuskavas, mille eesmärk on luua ühine ja ajakohastatud arusaam võtmepädevustest ning soodustada nende lisamist hariduse ja koolituse õppekavadesse ning toetada nende paremat arendamist ja hindamist[18].

Algatuses „Investeerimine Euroopa noortesse“, mis võeti vastu 7. detsembril 2016. aastal,[19] ja sellele järgnenud teatistes „Koolide arendamine ja õpetamise täiustamine“[20] ning „Kõrgharidussüsteemi ajakohastamine“[21] 2017. aasta mais, rõhutas komisjon veelgi vajadust investeerida pädevuste arendamisse ja edasisi püüdlusi selles valdkonnas.

Nõukogu 2016. aasta detsembri soovituses „Oskuste täiendamise meetmed: uued võimalused täiskasvanutele“ soovitatakse madala oskus-, teadmis- ja pädevustasemega täiskasvanutele pakkuda võimalust, vastavalt nende individuaalsetele vajadustele, omandada miinimumtasemel kirjaoskus, arvutusoskus ja digitaalpädevus ja/või omandada laiem kogum oskusi, teadmisi ja pädevusi, mis põhinevad 2006. aasta soovitusel võtmepädevuste kohta elukestvas õppes.

Nõukogu 20. detsembri 2012. aasta soovituses mitteformaalse ja informaalse õppimise valideerimise kohta[22] kutsutakse liikmesriike üles kehtestama hiljemalt 2018. aastaks – kooskõlas riiklike olude ja eripäradega ning nagu nad peavad asjakohaseks – mitteformaalse ja informaalse õppimise valideerimise meetodid, mis võimaldavad isikutel valideerida mitteformaalse ja informaalse õppimise käigus omandatud oskused, teadmised ja pädevused, ning omandada täielik või vajadusel osaline kvalifikatsioon.

Nõukogu 22. mai 2017. aasta soovitus, milles käsitletakse elukestva õppe Euroopa kvalifikatsiooniraamistikku ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta soovitus Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku loomise kohta elukestva õppe valdkonnas,[23] sätestab ühise võrdlusraamistiku, et aidata üksikisikutel ja

---

16 Nõukogu ja komisjoni 2015. aasta ühisaruanne hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilise raamistiku (HK 2020) rakendamise kohta „Hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö uued prioriteedid“, ELT 2015/C417/04

17 COM(2017) 673, vt joonealune märkus 6.

18 Komisjoni teatis „Euroopa digitaalne tegevuskava“, COM(2016)381

19 Komisjoni teatis „Investeerimine Euroopa noortesse“„ COM(2016)940; Komisjoni teatis „Koolide arendamine ja õpetamise täiustamine“ COM(2016)941

20 „Koolide arendamine ja õpetamise täiustamine, et anda noortele edasiseks eluks hea stardipositsioon“, COM(2017)248

21 Komisjoni teatis „ELi uue kõrghariduse tegevuskava kohta“, COM(2017)247

22 Nõukogu 20. detsembri 2012. aasta soovitus mitteformaalse ja informaalse õppe valideerimise kohta, ELT /C398/01

23 Nõukogu 22. mai 2017. aasta soovitus, milles käsitletakse elukestva õppe Euroopa kvalifikatsiooniraamistikku, ELT /C 189/15

organisatsioonidel võrrelda erinevaid kvalifikatsiooniraamistikke ja selliste raamistike kvalifikatsioonitasemeid.

Europassi raamistik[24] aitab inimestel paremini edastada ja kirjeldada oma pädevusi ja kvalifikatsioone.

- **Kooskõla liidu muude tegevuspõhimõtetega**

Komisjon rõhutab oma teatises „Euroopa identiteedi tugevdamine hariduse ja kultuuri kaudu“, et haridus loob aluse tootlikule ja loovale tööjõule ja lõpuks ka majanduse vastupanuvõimele. Rõhutatakse vajadust investeerida inimestesse, nende pädevustesse ja võimalustesse. Eriti rõhutatakse vajadust suurendada jõupingutusi, et toetada võtmepädevuste arendamist[25].

Euroopa sotsiaalõiguste samba raames rõhutatakse, et „igaühel on õigus kvaliteetsele ja kaasavale haridusele, koolitusele ja elukestvale õppele, et säilitada ja omandada oskused, mis võimaldavad ühiskonnaelus täiel määral osaleda ja aitavad edukalt liikuda tööturustaatuste vahel“ ning samuti „õigus täienduskoolitusele ja ümberkvalifitseerimisele“[26].

Ettepanekus võtta vastu nõukogu soovitus ühiste väärtuste, kaasava hariduse ja õpetamise Euroopa mõõtme kohta[27] tõstetakse eelkõige esile kodanikupädevust, mida on kirjeldatud ka käesoleva soovituse lisas. Sätestatakse rida meetmeid, mida liikmesriigid võiksid liidu toetusel võtta.

Komisjoni teatises Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Regioonide Majandus- ja Sotsiaalkomiteele digiõppe tegevuskava kohta[28] kehtestatakse, kuidas haridus- ja koolitussüsteemid saaksid paremini kasutada uuendusi ja digitaaltehnoloogiat ning toetada eluks ja tööks vajalike asjaomaste digioskuste arendamist kiiresti muutuval digitaalajastul. Digiõppe tegevuskavas keskendutakse formaalharidusele ja koolitussüsteemidele ning see hõlmab koole, kutseharidust ja -õpet ning kõrgharidust.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Algatus on kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitega 165 ja 166. Artiklis 165 on sätestatud, et liit aitab kaasa kvaliteetse hariduse arendamisele, soodustades koostööd liikmesriikide vahel ning vajaduse korral toetades ja täiendades nende tegevust, samal ajal täielikult respekteerides liikmesriikide vastutust õpetuse sisu ja haridussüsteemide korralduse eest. Artiklis 166 on sätestatud, et liit rakendab kutseõppepoliitikat, mis toetab ja täiendab liikmesriikide meetmeid, samal ajal täiel määral respekteerides liikmesriikide vastutust kutseõppe sisu ja korralduse eest.

Algatusega ei tehta ettepanekut laiendada ELi reguleerimispädevust ega panda liikmesriikidele siduvaid kohustusi. Liikmesriigid otsustavad vastavalt oma riigi olukorrast olenevalt, kuidas nad käesolevat soovitust rakendavad.

- **Subsidiaarsus (ei kuulu liidu ainupädevusse)**

Ehkki liikmesriikidel on olemas riiklikud pädevusraamistikud hariduse ja koolituse korraldamiseks, siis vahetatakse pädevuspõhise õppe ja õppimise toetamise tõhustamiseks sobivaid häid tavasid praegu vaid vähesel määral.

---

24 Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus kvalifikatsioonide ja pädevuste läbipaistvuse ühtse ühenduse raamistiku kohta (Europass) (2004/2241/EÜ).

25 COM(2017) 673, vt joonealune märkus 6.

26 COM(2017) 250, vt joonealune märkus 11.

27 COM(2018) 23.

28 COM(2018) 22.

Käesoleva soovituse lisaväärtus liidu tasandil seisneb liidu suutlikkuses teha järgmist:

- sõnastada ühine vajalike võtmepädevuste võrdlusraamistik;
- edendada ühist arusaama elukestvast õppest;
- lihtsustada teadmiste, oskusteabe ja heade tavade jagamist;
- toetada ELi tasandil algatusi, et soodustada pädevuste arendamist;
- toetada pädevusraamistike arengut, mis aitaks määratleda õpitulemusi ja kujundada välja hindamis- ja valideerimistavad;
- toetada omandatud pädevuste hindamist ja seirata edusamme ELi tasandil.

- **Proportsionaalsus**

Ettepanek tugevdab ühisarusaama elukestva õppe võtmepädevustest ja selles pannakse alus sellele, et liikmesriigid ja komisjon saaksid jagada häid tavasid ning arendada poliitikameetmeid nii riiklikul kui ka ELi tasandil, toetades sellega võtmepädevuste omandamist. Ettepanek hõlmab kõiki haridus- ja koolitustasandeid, formaalset, mitteformaalset ja informaalset õppimist ning kõiki vanuserühmi. Kuna liikmesriikide võetavad kohustused on olemuselt vabatahtlikud ja kõik liikmesriigid otsustavad ise lähenemisviisi valiku üle, peetakse meedet proportsionaalseks.

- **Vahendi valik**

Selleks et toetada Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklites 165 ja 166 sätestatud eesmärkide saavutamist, volitatakse lepingus nõukogu komisjoni ettepanekust lähtuvalt soovitust vastu võtma.

Nõukogu soovitus on hariduse ja koolituse valdkonnas, kus ELi pädevuses on tegevust toetada, asjakohane vahend, mida on käesolevat valdkonda käsitlevate Euroopa meetmete korral sageli kasutatud. Kuna tegemist on õigusaktiga, kajastab see liikmesriikide kindlat tahet tekstis esitatud meetmeid rakendada ja loob tugevama poliitilise aluse selles valdkonnas koostöö tegemiseks, arvestades samas täielikult liikmesriikide pädevust hariduse ja koolituse valdkonnas.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Ei kohaldata.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

2016. aasta oktoobris käivitatud haridus-, koolitus- ja noorsoofoorumi raames on peetud rida konsultatsioonikohtumisi ja eksperdiseminare. Võtmepädevusi käsitleva 2006. aasta soovituse läbivaatamist arutati laialdaselt ka liikmesriikide esindajatega HK 2020 kõrgetasemelise töörühma koosolekutel, kooliharidus, kutsehariduse ja -õppe ning kõrghariduse peadirektorite koosolekutel, samuti kutseõppe nõuandekomitee, kultuurikomitee ja noortepassi nõuandmekomitee koosolekutel.

Avalik veebipõhine konsultatsioon oli avatud 2017. aasta 22. veebruarist 19. maini ning selle tulemusena laekus ligi 500 vastust ja esitati 69 seisukohta. Kaasatus hõlmab

haridusministeeriume ja valitsusväliseid sidusrühmi. Konsultatsioonide lõppedes peeti 14. juunil 2017 Brüsselis konverents[29].

Konsultatsiooni tulemused kinnitasid dokumendi „Võtmepädevused elukestvas õppes – üleeuroopaline võrdlusraamistik“ tähtsust. Vastajad kinnitasid, et muudatused on vajalikud, tagamaks, et see kajastaks viimase aastakümne poliitilist, sotsiaalset, majanduslikku, ökoloogilist ja tehnoloogilist arengut.

Avaliku veebipõhise konsultatsiooni peamised järeldused on järgmised.

- Enamik vastajatest tunnistas võrdlusraamistiku kui vahendi tähtsust järgneva jaoks:
- haridus, koolitus ja õpe (77 %);
- enamik vastajatest näeb vajadust teha väiksemaid muudatusi võrdlusraamistikus (65 %);
- vastajad rõhutasid vajadust ka edaspidi toetada võrdlusraamistiku kasutamist ning
- toetasid pädevuspõhist haridust, koolitust ja õpet Euroopas.

Veebipõhises konsultatsioonis, seisukohtades ja konsultatsioonikohtumistel/konverentsidel rõhutati järgmisi vajadusi:

- reageerida kirjaoskuse, keelte ja suhtluse vajadustele tänapäeva mitmekeelses ja kultuuriliselt mitmekesises ühiskonnas;
- reageerida kiiretele muudatustele digitaalses ja tehnoloogilises keskkonnas, ajakohastades digipädevuse määratlust. Sellise ajakohastamise korral tuleb arvestada saadud õppetunde seoses laialdaselt kasutatava digipädevuste raamistiku arendamise ja rakendamise toetamisega[30];
- tõhustada veelgi matemaatika, loodusteaduse ja tehnoloogiaga seotud pädevuste arendamist;
- rõhutada isiklikke oskusi ja suhtlemisoskust, mõnikord märgitud kui „eluks vajalikud oskused“, „sotsiaal-emotsionaalsed oskused“ või „pehmed oskused“, sest need aitavad inimestel reageerida teadmatusele ja muutustele. Võrdlusraamistikus on soovitatud veelgi tugevdada selliseid oskusi nagu kriitiline mõtlemine, rühmatöö, kultuurivahenduse oskused ja probleemilahendusoskus;
- rõhutada soovituses kestlikkuse põhimõtet, järgides ÜRO kestlikku arengut toetava hariduse aastakümnes (2005–2014) ning ülemaailmsete kestliku arengu eesmärkide kontekstis, sealhulgas „Haridus 2030“ eesmärkides sätestatut;
- tõsta esile kodanikupädevus ja kodakondsuse tähtsus, ühised väärtused ja inimõigused. On üha olulisem anda inimestele võimalus käituda vastutustundlikult aktiivsete inimestena, kes on võimelised aitama kaasa rahumeelsele, sallivale, kaasavale ja turvalisele ühiskonnale. Selles kontekstis on lisaks soovitatud tugevdada meediapädevust ja kultuuridevahelise suhtluse pädevusi;

29 Euroopa Komisjoni aruanne sidusrühmadega peetud konsultatsioonide tulemuste kohta (2017) https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/2017-key-competences-consultation-review_en.pdf

30 Euroopa Komisjoni digipädevuste raamistik (2014), https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp/digital-competence-framework

- tõsta esile loovus, võime kavandada ja juhtida protsesse ja tegeleda riskiga, mis on oluline mõõde informeeritud otsuse tegemisel seoses ettevõtluspädevusega. Eelistati ka ajakohastatud määratluse ühtlustamist EntreCompi raamistikuga[31];
- võtta arvesse ka laiemat kultuuriväljendusvormide valikut ja hõlmata igaühe oma kultuuriidentiteedi arengu komponent. Tuleks rõhutada positiivset ja eelarvamusteta hoiakuid muude kultuuride ja kultuurierinevuste suhtes.

Konsultatsioon kinnitas, et võrdlusraamistiku kasutamine on suunatud formaalõppele alg- ja kesktasandil. Seepärast on vaja tugevamalt seostada hariduse ja koolituse muud liigid, nagu alusharidus ja lapsehoid, kutseharidus ja -õpe, kõrgharidus, täiskasvanuharidus ja mitteformaalne õppimine.

Selleks et täiendavalt toetada võrdlusraamistiku kasutamist, soovitati tugevdada haridus- ja koolitustöötajate juhendamist ja toetamist ning kujundada viisid, kuidas toetada hindamisega seotud lähenemisviiside kujundamist, arvestades nii õpetamis- kui ka õppimisprotsessi ning hariduse ja koolituse korraldamist.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Ettepanek põhineb 2006. aasta võtmepädevuste soovituse laiaulatuslikel aruannetel ja uuringutel, seonduvatel liikmesriikide reformidel ja asjakohastel ELi rahastatud projektidel. Nõukogu ja Euroopa Komisjoni 2010. aasta ühises eduaruandes uuriti esmalt liikmesriikide kogemusi seoses pädevuspõhisele õppetööalasele haridusele ja koolitusele üleminekuga[32]. KeyCoNeti[33] ehk kooliharidusse valdkonna võtmepädevusi käsitlev Euroopa võrgustiku ja Eurydice'i 2012. aasta aruande[34] järeldused annavad hea ülevaate lähteraamistiku kasutamisest kooliharidusse valdkonnas. Euroopa Kutseõppe Arenduskeskuse aruannetes[35] antakse ülevaade sellest, kuivõrd oluline on lähteraamistik olnud kutsehariduses ja -õppes.

Tõendeid koguti lähteraamistiku läbivaatamise eesmärgil algatatud uuringute vahendusel, sealhulgas ülevaade Euroopa lähteraamistiku kasutamise kohta ning võrdlusanalüüs rahvusvaheliste ja riiklike pädevusraamistike kohta[36].

Konkreetsete pädevustega seoses tugineb töö asjaomaste valdkondande uuringutel ja aruannetel, nagu hiljutised aruanded kirjaoskuse ja keeleõppe[37], teadushariduse[38], sotsiaalse ja emotsionaalse hariduse[39], kodanikuhariduse[40], ettevõtlushariduse[41], kodaniku- ja kodanikuaktiivsuspädevuse[42] ning kultuuriteadlikkuse ja kultuurilise eneseväljenduse[43] kohta.

---

31 Euroopa Komisjoni ettevõtluspädevuste raamistik (2017), https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/entrecomp-entrepreneurship-competence-framework

32 Nõukogu ja komisjoni 2010. aasta ühine eduaruanne töökava „Haridus ja koolitus 2010" rakendamise kohta (2010/C 117/01)

33 Võtmepädevuste areng Euroopas. Algatuste kataloog, http://keyconet.eun.org

34 European Commission (2012), Developing Key Competences at School in Europe: Challenges and Opportunities for Policy, https://www.ddooss.org/informes/School_in_Europe.pdf

35 CEDEFOP (2015), Stronger VET for better lives, http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/3067; CEDEFOP (2016), Key competences in vocational education and training, http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/country-reports/key-competences-in-vet

36 Euroopa Komisjoni Euroopa elukestva õppe võtmepädevuste raamistikuga (2006) seotud reformide ülevaade (2017); Euroopa Komisjoni (2017) toetus sidusrühmadega konsulteerimisele võtmepädevuste kontekstis, 1. aruanne: riiklike ja rahvusvaheliste pädevusraamistike võrdlusanalüüs.

37 European Commission (2017), Rethinking language and linguistic diversity in schools, https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/rethinking-language-report_en.pdf

38 European Commission (2015), Science education for responsible citizenship, http://ec.europa.eu/research/swafs/pdf/pub_science_education/KI-NA-26-893-EN-N.pdf, European Commission (2011), Science education in Europe: National policies, practices and research, http://ec.europa.eu/research/science-society/document_library/pdf_06/report-rocard-on-science-education_en.pdf

39 Cefai, C.; Bartolo, P. A.; Cavioni, V.; Downes, P. (2017); Sotsiaalse ja emotsionaalse hariduse integreerimine koolide õppekavasse üle kogu ELi, NESET II aruanne, Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, *eelseisev*

40 European Commission (2017), Citizenship Education at School in Europe, https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/news/20171106-citizenship-education-school-europe-2017_en

Elukestva õppe võtmepädevuste lähteraamistiku läbivaatamisel võeti arvesse ka OECD, UNESCO ja Euroopa Nõukogu aruandeid ja uuringuid, mida rakendati hariduse, koolituse ja õppimise valdkondade pädevusraamistike määratlemisel[44]. Teine tähtis teabeallikas oli Teadusuuringute Ühiskeskuse (JRC) töö, eelkõige digitaal- ja ettevõtluspädevuste valdkonnas[45].

- **Mõjuhinnang**

Võttes arvesse liikmesriikide algatusega seotud tegevuse suhtes võetud täiendavat lähenemisviisi, kavandatud meetmete vabatahtlikku olemust ja eeldatava mõju ulatust, ei teostatud mõjuhinnangut. Ettepaneku koostamisel kasutati varasematest uuringutest, liikmesriikide konsultatsioonidest ja avalikest konsultatsioonidest pärit teavet.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Ei kohaldata.

- **Põhiõigused**

Ei kohaldata.

4. MÕJU EELARVELE

Käesolev algatus ei nõua ELi eelarvest täiendavaid vahendeid.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Komisjon teeb rakendamise toetamiseks ettepaneku töötada koostöös liikmesriikidega välja toetavad juhendmaterjalid, mille abil kõrvaldatakse tuvastatud puudused seoses pädevuspõhise õpetamise ja õppimise rakendamisega.

Komisjonil on kavas koostada aruanne soovituse kasutamise kohta hariduse, koolituse ja õppimise valdkonnas tehtava Euroopa koostöö kohta.

- **Selgitavad dokumendid (direktiivide korral)**

Ei kohaldata.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Liikmesriikide sätted

Liikmesriike kutsutakse üles tugevdama kõigi õppijate võtmepädevuste arendamist ja pöörata eriti tähelepanu ebasoodsa taustaga õppijatele. Neid kutsutakse üles suurendama jõupingutusi, et tõsta eelkõige saavutuste taset seoses põhioskustega (kirjaoskus, arvutusoskus ja peamised digioskused), digi- ja ettevõtluspädevustega, STEM-pädevustega, samuti keeltepädevusega.

---

41 European Commission (2016), Entrepreneurship Education at School in Europe, https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/images/4/45/195EN.pdf

42 IEA (2017) „Rahvusvaheline kodanikuhariduse uuring“ (ICCS), *eelseisev*; JRC (2011) „Kodanikupädevuse koondnäitaja (CCCI-2): Measuring Young People's Civic Competence across Europe based on the IEA International Citizenship and Civic Education study, http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC68398/lbna25182enn.pdf

43 European Commission (2016), Cultural Awareness and Expression Handbook, https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6066c082-e68a-11e5-8a50-01aa75ed71a1

44 UNESCO Global Citizenship Education, https://en.unesco.org/gced ;_Euroopa Nõukogu demokraatliku kultuuri pädevuste võrdlusraamistik, OECD Education 2030, https://www.coe.int/en/web/education/competences-for-democratic-culture

45 Digipädevuse raamistik, Ettevõtluspädevuse raamistik, vt joonealused märkus 30 ja 31.

Liikmesriike kutsutakse vajadusel üles tugevdama toetust pädevuspõhistele lähenemisviisidele seoses õpetamise ja õppimisega kõikjal hariduses, koolituses ja õppes.

Lisaks ajakohastatud dokumendile „Võtmepädevused elukestvas õppes – üleeuroopaline lähteraamistik“ tuleks toetada mitmeid töötajatele mõeldud häid tavasid kõikides haridus-, koolitus- ja õppekeskkondades seoses pädevuspõhise õppimisega ja edaspidi areneva võtmepädevuste hindamisega. Võtmepädevuste arendamise toetamine nõuab mitmekesiste toetavate õpikäsitluste ja taustade loomist ja rakendamist, liikmesriike julgustatakse toetama nende väljatöötamist.

Samuti rõhutatakse soovituses vajadust toetada ÜRO kestliku arengu eesmärke, süvalaiendades neid hariduses, koolituses ja mitteformaalses õppimises.

Liikmesriike kutsutakse üles teatama kogemustest ja edusammudest võtmepädevuste arendamiseks võetud meetmete rakendamisel.

Komisjoni sätted

Komisjon teeb ettepaneku välja töötada hariduse, koolituse ja õppe pädevuspõhise käsitluse juhendmaterjalid ja toetada algatusi hariduse arendamiseks ja edendamiseks kestliku arengu põhimõttest lähtuvalt, arvestades ÜRO kestliku arengu neljandat eesmärki, mis on seotud kaasava ja õiglase kvaliteethariduse ja elukestva õppe võimalustega kõigile[46].

Komisjon teeb ettepaneku välja töötada tulemustabel võtmepädevuste arengu seiramiseks ja edastada teavet pädevuste arendamise toetuseks rakendatavate meetmete kohta. Tal on kavas välja töötada ettepanek Euroopa tulevaste võrdlusnäitajate kohta seoses pädevusarenguga, arvestades Euroopa hariduse ja koolituse koostöö strateegilise raamistiku järgmist ajavahemikku.

[46] ÜRO kestliku arengu eesmärk nr 4, https://sustainabledevelopment.un.org/sdg4

2018/0008 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU SOOVITUS

võtmepädevuste kohta elukestvas õppes

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 165 ja 166,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa sotsiaalõiguste samba[47] esimese põhimõttena on märgitud, et igaühel on õigus kvaliteetsele ja kaasavale haridusele, koolitusele ja elukestvale õppele, mille vahendusel omandada oskused ja hoida neid tasemel, mis võimaldab ühiskonnaelus täiel määral osaleda ja tööturul edukalt hakkama saada. Veel on sambas sätestatud, et igaühel on õigus saada õigel ajal ja vajadustele vastavat abi, et parandada oma võimalusi tööturul või väljavaateid füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemisel, osaleda koolitustel, ümberõppes ja täiskasvanuõppes ning saada tuge tööotsingutel. Euroopa haridusmaastiku üks peamisi eesmärke on pädevuste arendamise soodustamine, et meie haridussüsteem suudaks täielikult ära kasutada hariduse ja kultuuri kui töökohtade loomise, sotsiaalse õigluse ja kodanikuaktiivsuse käivitustegurite täielikku potentsiaali ning olla vahendiks, mis aitab kogeda Euroopa identiteeti kogu selle mitmekesisuses[48].

(2) Inimesed vajavad õigeid oskusi ja pädevusi, et tuleviku ühiskonda ja tööalast keskkonda silmas pidades säiliks sama elatustase, tööhõivemäärad oleksid kõrged ning sotsiaalne sidusus suurem[49]. Kui inimesi kogu Euroopas toetatakse eneseteostuse vallas, tööalaselt ja sotsiaalse kaasatuse seisukohast vajalike oskuste ja pädevuste omandamises, aitab see tugevdada Euroopa vastupanuvõimet kiirelt ja põhjapanevalt muutuvas ajas.

(3) 2006. aastal võtsid Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu nõukogu vastu soovituse võtmepädevuste kohta elukestvas õppes. Selles soovitati liikmesriikidel tagada oma elukestva õppe strateegia osana võtmepädevuste omandamise võimalused kõigile kodanikele ning arendada sealhulgas üldise kirjaoskuse saavutamise strateegiaid, samas soovitati neil toetuda selles tegevuses dokumendile „Võtmepädevused elukestvas õppes – üleeuroopaline lähteraamistik“[50]. Vastuvõtmisest saadik oli see soovitus kõige olulisem alusdokument pädevuspõhise hariduse, koolituse ja õppe kujundamisel.

---

47 COM(2017) 250, vt joonealune märkus 11.

48 COM(2017) 673, vt joonealune märkus 6.

49 Vt Euroopa Komisjoni aruteludokumenti Euroopa sotsiaalse mõõtme kohta (2017), https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-social-dimension-europe_et

50 2006/962/EÜ, vt joonealune märkus 13.

(4) Nüüdseks on pädevustele esitatavad nõudmised muutunud, aina rohkem töid on automatiseeritud, tehnoloogial on suurem roll kõigis töö- ja eluvaldkondades ning ettevõtlus-, sotsiaal- ja kodanikupädevus on järjest tähtsamal kohal vastupanuvõime ja muutusega kohanemise võime säilimisel.

(5) Samal ajal on rahvusvaheliste uuringute (näiteks PISA[51] või PIAAC[52]) põhjal selgunud, et ebapiisavate põhioskustega noorte ja täiskasvanute osakaal on jätkuvalt suur. 2015. aastal oli ühel õpilasel viiest suuri raskusi piisaval tasemel lugemis-, matemaatika- või loodusteaduste alaste oskuste omandamisega[53]. On riike, kus kuni kolmandik täiskasvanutest omab vaid kõige madalama taseme kirjaoskust ja arvutusoskust[54]. Liidu rahvastikust 44%-l on vähe digioskusi ja 19%-l puuduvad need üldse[55].

(6) Kokkuvõttes võib öelda, et põhioskustesse investeerimine on muutunud olulisemaks kui kunagi enne. Kvaliteetne haridus, mille juurde kuuluvad õppekavavälised tegevused ja avar lähenemine pädevuste arendamisele, parandab omandatud põhioskuste taset[56]. Lisaks sellele tuleb avastada uusi õppevõimalusi, mis on sobilikud ühiskonnas, kus inimesed on muutumas üha liikuvamaks ja mis on järjest suuremal määral digitaliseerunud[57]. Digitehnoloogia mõjutab haridust, koolitust ja õpet, sest välja on kujunemas järjest paindlikumad õppekeskkonnad, mida on kohandatud liikuva ühiskonna vajadustele[58].

(7) Euroopa uues oskuste tegevuskavas teatati, et 2006. aastal vastuvõetud soovitus võtmepädevuste kohta elukestvas õppes vaadatakse läbi teadvustades, et oskustesse ja pädevustesse investeerimine ning ühine ja ajakohastatud arusaam võtmepädevustest on esimene samm hariduse, koolituse ja mitteformaalse õppe tõhustamisel Euroopas[59].

(8) Vastukajana ühiskonnas ja majanduses toimuvatele muutustele, arvestades tulevikus tehtava töö üle peetud arutelusid ja 2006. aastal elukestva õppe võtmepädevuste kohta vastuvõetud soovituse avaliku konsultatsiooni tulemusi, jõuti järeldusele, et läbi tuleb vaadata nii elukestva õppe võtmepädevusi käsitlev soovitus kui ka vastav üleeuroopaline lähteraamistik ja et mõlemaid tuleb ajakohastada, seejuures tuleb keskenduda just ettevõtluse edendamisele suunatud mõtteviisile.

(9) Võtmepädevuste arendamist, nende valideerimist ja pädevuspõhise hariduse, koolituse ja õppe pakkumist tuleb toetada, selleks tuleb kokku koguda head tavad, mis aitavad haridusalal töötavatel inimestel täita omi ülesandeid ja täiendada oma haridust, ajakohastada hariduse hindamist ja haridust tõendavate dokumentide valideerimise meetodeid ja vahendeid ning võtta kasutusele õpetamise ja õppe uued ja innovaatilised vormid[60]. Viimase kümnendi kogemusi aluseks võttes tuleks seega käesolevas soovituses keskenduda pädevuspõhise hariduse, koolituse ja õppe rakendamise probleemidele.

---

51 OECD rahvusvaheline õpilaste hindamise programm, http://www.oecd.org/pisa/

52 OECD täiskasvanute oskuste uuring, http://www.oecd.org/skills/piaac/

53 OECD (2016), PISA 2015. aasta tulemused, vt joonealune märkus 8.

54 Euroopa Komisjon (2016). Hariduse ja koolituse valdkonna 2016. aasta ülevaade, lk 9.

55 Euroopa Komisjon, digitaalarengu tegevuskava tulemustabel 2017.

56 OECD (2016), PISA 2015. aasta tulemused, vt joonealune märkus 8.

57 Euroopa Komisjoni aruteludokument üleilmastumise ohjamise kohta (2017), vt joonealune märkus 4.

58 Komisjoni teatis „Hariduse ümbermõtestamine: investeerimine oskustesse paremate sotsiaalmajanduslike tulemuste nimel“, COM(2012) 669.

59 COM(2016) 381, vt joonealune märkus 18.

60 Nõukogu ja komisjoni 2010. aasta ühine eduaruanne töökava „Haridus ja koolitus 2010“ rakendamise kohta (2010/C 117/01), vt joonealune märkus 32. Nõukogu ja komisjoni 2015. aasta ühisaruanne hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilise raamistiku (HK 2020) rakendamise kohta (2015/C 417/04).

(10) Kui pädevuste valideerimist toetatakse, siis on inimestel võimalik omandatud pädevusi tunnustada lasta ja kvalifikatsioon kas täielikult või osaliselt CVsse kirja saada[61]. Toetatav süsteem võib põhineda kehtival mitteformaalse ja informaalse õppe valideerimise korral, samuti Euroopa Kvalifikatsiooniraamistikul,[62] milles on esitatud ühine võrdlusraamistik, mille alusel võrrelda kvalifikatsioonide tasemeid ja mis osutavad pädevustele, mis on nõutavad kvalifikatsioonide omandamisel. Lisaks sellele on hindamine väga oluline õppeprotsesside struktuuri loomisel ja inimeste juhendamisel nii, et see aitab neil oma pädevusi parandada ka tööturu muutuvate vajaduste taustal[63].

(11) Eneseteostuse, tööalase konkurentsivõime ja sotsiaalse kaasatuse jaoks vajalike võtmepädevuste määratlemisel on lähtutud mitte üksnes ühiskondlikust ja majanduslikust arengust, vaid ka Euroopas viimasel kümnendil tehtud algatustest. Erilist tähelepanu on pööratud põhioskuste parandamisele, keeleõppesse investeerimisele, digi- ja ettevõtluspädevuste parandamisele, ühiste väärtuste väärtustamisele meie ühiskonna toimimise seisukohast, ning sellele, et motiveerida järjest suuremal hulgal noori inimesi valima loodusteadusega seonduvat karjääri. Neid arenguid tuleks kajastada ka elukestva õppe võrdlusraamistikus.

(12) ÜRO kestliku arengu eesmärkide punktis 4.7 on rõhutatud vajadust „tagada, et õpilased omandaksid teadmisi ja oskusi, mida on vaja kestliku arengu edendamiseks, sh muu hulgas kestliku arengu alase hariduse ja kestlike elustiilide tutvustamise, inimõiguste, soolise võrdõiguslikkuse, rahuarmastava ja vägivallatu kultuuri edendamisega ja maailmakodaniku tunnetuse kujundamise ja kultuurilise mitmekesisuse väärtustamisega ning kasutades kultuuri panust kestliku arengu toetamisel“[64]. Seda eesmärki on silmas peetud ka lähteraamistiku läbivaatamisel.

(13) Keeleõppe strateegia kujundamisel, mis on tänapäeva ühiskonna, kultuuridevahelise mõistmise ja koostöö seisukohast järjest olulisem, saab aluseks võtta Euroopa keeleõppe raamdokumendi (CERF)[65]. Raamdokument aitab määratleda seda, millest pädevused koosnevad, ja toetab õppeprotsesse. Selles sätestatakse ka üldised keelepädevuste määratluse alused ja seda on arvesse võetud lähteraamistiku ajakohastamisel.

(14) Digipädevuse raamistiku[66] ja ettevõtluspädevuse raamistiku[67] väljatöötamine on osutunud väärtuslikuks vahendiks pädevuste arendamise toetamisel. Samuti on Euroopa Nõukogu demokraatliku kultuuri võrdluspädevuste raamistikus[68] esitatud ulatuslik loetelu väärtustest, oskustest ja vaadetest, mis võimaldavad kodanikel osaleda demokraatlikus ühiskonnas nii, nagu vaja. Kõiki neid raamistikke on elukestva õppe võtmepädevuste lähteraamistiku ajakohastamisel põhjalikult arvesse võetud.

---

61 ELT /C 398/01, vt joonealune märkus 22.

62 ELT /C 189/15, vt joonealune märkus 23.

63 Nõukogu 28. mai 2004. aasta resolutsioon strateegiate, süsteemide ja tavade tugevdamise kohta elukestva nõustamise valdkonnas, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/ en/educ/104236.pdf ; Nõukogu 21. novembri 2008. aasta resolutsioon, milles käsitletakse elukestva nõustamise paremat integreerimist elukestva õppe strateegiatesse.

64 ÜRO Peaassamblee poolt 25. septembril 2015 vastu võetud resolutsioon: „Muudame oma maailma: kestliku arengu tegevuskava aastani 2030“ http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E

65 Euroopa keeleõppe raamdokument. Õppimine, õpetamine ja hindamine (CERF),https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages

66 Digitaalpädevuse raamistik, vt joonealune märkus 30.

67 Ettevõtluspädevuse raamistik, vt joonealune märkus 31.

68 Demokraatliku kultuuri pädevuste raamistik – Elada võrdsena üheskoos kultuuriliselt mitmekesises demokraatlikus ühiskonnas (2016), https://rm.coe.int/16806ccc07

(15) Et tekitada noorte hulgas huvi teaduse, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatikaga (ingl keeles lühend STEM) seonduvate elukutsete vastu, on üle kogu Euroopa alustatud loodusteaduste ning kunsti- ja muude ainete õpetamise sidumist, selleks on kasutusele võetud uurimusliku õppe metoodikaid ja kaasatud ühiskonnategelasi ja tööstusharude esindajaid mitmest valdkonnast[69]. Kuna nende pädevuste määratlemine ei ole aastate jooksul kuigi palju muutunud, on STEM pädevuste õpetamise toetamine üha olulisem ja seda tuleks kajastada käesolevas soovituses.

(16) Mitteformaalse õppe tähtsus ja ajakohasus on noorsootöö, vabatahtliku tegevuse ja rahvaspordi valdkonnas saadud kogemuste põhjal ilmne. Mitteformaalne õpe on väga oluline ka selleks, et toetada vajalike inimestevaheliste suhete, suhtlusoskuste ja kognitiivsete oskuste arengut, näiteks kriitilise mõtlemise, analüüsioskuste, loovuse, probleemilahenduse ja isikliku vastupanuvõime arengut, mis aitab noortel täiskasvanuks saada, aktiivse kodanikuna tegutseda ja tööelu alustada[70]. Parema koostöö sisseseadmine eri õppevormide vahel aitab eri õppesuundi ja õppekontekste arendada[71].

(17) Elukestva õppe seisukohast oluliste pädevuste arendamisel tuleks toetada hariduse, koolituse ja õppe võimalusi kõigil tasanditel, st edendada eelkooliealiste laste hariduse (alushariduse) ja lastehoiu kvaliteeti,[72] pöörata rohkem tähelepanu üldhariduskoolidele ja tagada neis tipptasemel õpetamine,[73] edendada väheste oskustega täiskasvanute täiendõppevõimalusi,[74] samuti pakkuda veelgi paremaid võimalusi kutse omandamiseks ja kutsealases jätkuõppes ja koolituses osalemiseks[75] ning ajakohastada kõrgharidust[76].

(18) Käesolev soovitus peaks hõlmama paljusid hariduse, koolituse ja õppe aspekte nii formaalse kui ka mitteformaalse elukestva õppe perspektiivist. Soovitusega tuleks püüda selle poole, et pädevuste alal tekib ühine arusaam, mis võimaldab toetada liikumist eri õppevormide vahel ja õppevormide vahelist koostööd. Soovituses sätestatakse head tavad, mis võiksid haridustöötajate (sh õpetajad, koolitajad, õpetajakoolitajad, haridus- ja koolitusasutuste juhid, koolitusasutuste töötajad, teadlased, õppejõud, noorsootöötajad ja täiskasvanute koolitajad ja ka töötajad ja tööturu sidusrühmad) vajadusi katta. Soovitus on suunatud ka asutustele ja organisatsioonidele, sh sotsiaalpartneritele ja kodanikuühiskonna organisatsioonidele, kes tegelevad inimeste nõustamisega ja toetavad neid pädevuste taseme tõstmisel alates varasest east ja kogu elu jooksul.

(19) Käesolevas soovituses austatakse täielikult subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtteid.

---

69 Euroopa Komisjoni dokument „Loodusteaduste õpetamine ja kodanikuvastutus“ (2014), vt joonealune märkus 38.

70 Nõukogu järeldused, milles käsitletakse noorsootöö rolli selliste noortele eluks vajalike oskuste arendamise toetamisel, mis hõlbustavad noorte edukat üleminekut täiskasvanuikka, kodanikuaktiivsusesse ja tööellu (22. mai 2017), http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9547-2017-INIT/et/pdf

71 Nõukogu järeldused, milles käsitletakse valdkondadevahelise poliitilise koostöö tõhustamist noorte ees seisvate sotsiaal-majanduslike väljakutsete tulemuslikuks käsitlemiseks (27. mai 2015) 2015/C 172/03.

72 Nõukogu järeldused alushariduse ja põhihariduse rolli kohta loovuse, innovatsiooni ja digipädevuse edendamisel (27. mai 2015) 2015/C 172/05.

73 COM(2017) 248, vt joonealune märkus 20.

74 Nõukogu 19. detsembri 2016. aasta soovitus „Oskuste täiendamise viisid: uued võimalused täiskasvanutele, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016H1224(01)&from=ET

75 ELT 2015/C 417/04, II lisa.

76 COM(2017) 247, vt joonealune märkus 21.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA SOOVITUSE:

Liikmesriigid peaksid

1. toetama õigust kvaliteetsele ja kaasavale haridusele, koolitusele ja elukestvale õppele ning tagama, et kõigil oleksid võimalused võtmepädevuste omandamiseks, selleks peaksid nad täies ulatuses kasutusele võtma lisas sätestatud dokumendi „Elukestva õppe võtmepädevused — üleeuroopaline võrdlusraamistik“, ja

1.1. toetama võtmepädevuste omandamist varasest east alates ja kõigi jaoks, võttes aluseks riiklikud elukestva õppe strateegiad;

1.2. toetama ebasoodsas olukorras olevaid noori ja täiskasvanuid või erivajadustega inimesi oma võimaluste kasutamisel;

2. toetama võtmepädevuste väljatöötamist ning pöörama seejuures tähelepanu

2.1. põhioskuste (kirjaoskus, arvutusoskus ja digitaalne põhioskus) omandamise taseme tõstmisele kui edasise õppimise ja ühiskonnas osalemise alustalale;

2.2. teaduse, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika (STEM) pädevuste omandamise soodustamisele ja meetmetele, mis motiveerivad noori selles valdkonnas töötama;

2.3. digipädevuste taseme igakülgsele tõstmisele hariduse ja koolituse kõikidel etappidel ja kõigi elanikkonnarühmade hulgas;

2.4. ettevõtluspädevuse omandamise, loovuse ja algatusvõime arendamise võimalustele eelkõige noorte hulgas, sh pakkudes noortele õppuritele võimalusi osaleda põhi- ja keskhariduse omandamise käigus vähemalt ühes ettevõtlusprojektis;

2.5. keeleoskuse taseme tõstmisele ja sellele, et toetatakse töös ja eraelus vajalike eri keelte õppimist;

3. võtmepädevuste omandamise hõlbustamisele, kasutades selleks ära häid tavasid, millega toetatakse lisas kirjeldatud võtmepädevuste arendamist, seda eelkõige:

3.1. eri õppesuundi ja õppekontekste edendades, sh võttes hariduse, koolituse ja õppe kujundamisel kasutusele digitehnoloogia võimalused;

3.2. pakkudes haridustöötajatele tuge seoses pädevuspõhise elukestva õppega hariduse, koolituse ja õppe kujundamisel;

3.3. toetades võtmepädevuste hindamist ja valideerimist ja arendades edasi sellekohaseid võimalusi;

3.4. tugevdades hariduse, koolituse ja õppe vormide vahelist koostööd kõigil tasanditel ja eri valdkondades, et parandada õppijate pädevuste arendamise jätkusuutlikkust ja innovaatiliste õppevormide arendamist;

3.5. tõhustades hariduses, koolituses, tööhõives ja muudes õppevormides vajalike vahendite, rahastamisvõimaluste ja nõustamise pakkumist, et toetada inimesi elukestva õppe võimaluste kasutamisel;

4. integreerida ÜRO kestliku arengu eesmärkides seatud ülesanded haridusse, koolitusse ja õppesse;

5. anda aru võtmepädevuste edendamisel saadud kogemustest ja tehtud edusammudest kõigis haridus- ja koolitussektorites, sh mitteformaalse õppe puhul.

AVALDAB HEAMEELT, ET KOMISJON

6. toetab soovituse ja üleeuroopalise võrdlusraamistiku rakendamist, hõlbustades liikmesriikidevahelist vastastikust õpet ja töötades koostöös liikmesriikidega välja võrdlusalused ja vahendid, täpsemalt:

6.1. konkreetsete pädevuste raamistikud, mis lihtsustavad pädevuste väljatöötamist ja hindamist[77];

6.2. tõenditel põhinevad juhendmaterjalid uute õppevormide ja toetavate õppesuundade kohta;

6.3. abivahendid haridustöötajatele ja teistele sidusrühmadele, näiteks laiadele hulkadele avatud e-õppe kursused, enesehinnangu vahendid,[78] võrgustikud, sh eTwinning ja Euroopa täiskasvanuõppe elektrooniline platvorm (EPALE);

6.4. võtmepädevuste hindamise ja valideerimise vahendid, mis järgivad hariduse ja koolituse alase üleeuroopalise koostöö strateegilise raamistiku („HK 2020“)[79] raames eelnevalt tehtut;

7. toetab algatusi, millega arendada ja edendada kestlikule arengule suunatud haridust, pidades seejuures silmas ÜRO kestliku arengu eesmärkide punkti nr 4, milles käsitletakse kaasava ja võrdsetel võimalustel põhineva kvaliteetse hariduse ja elukestva õppe võimalusi kõigile[80];

8. kaalub võimalust töötada välja pädevuspõhise hariduse, koolituse ja õppe ning liidu pädevuste arendamisel tehtava töö tulemustabel.

Käesolev soovitus asendab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta soovituse võtmepädevuste kohta elukestvas õppes.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja

[77] Võttes aluseks kogemused ja oskusteabe, mis saadi Euroopa keeleõppe raamdokumendi, digipädevuse raamistiku ja ettevõtluse pädevusraamistiku koostamisel.

[78] Näiteks digitaalpädevuse raamistik, vt joonealune märkus 30.

[79] Komisjoni talituste töödokument Assessment of Key Competences in initial education and training: Policy Guidance, SWD (2012) 371

[80] ÜRO kestliku arengu eesmärk nr 4, vt joonealune märkus 44.